

nyitott szempontú bírálata. Nem kevésbé fontos a gyermek őszinte megnyilatkozása szempontjából a tanár „nevelő személyisége”.

A könyv második része a nevelő fogalmazástani műfajait ismerteti. Az élményekből fakadó elbeszéléseket szeretik növendékeink. A leírás műfajai is szerencsésen gyakorolhatók megfelelő tételek formájában mint pl. állatrajz: „A mi kutyánk”; tájrajz: „Tavaszi az újszegedi ligetben”; életképek stb. — Ha értekezést íratunk, fő feltétele, hogy megfeleljen a gyermek érzés- és gondolatvilágának. — Egyik legidősebb és egyben égetően fontos az irodalmi dolgozatok kérdése. Őva int a tartalmi kivonatok készítéséről. Erre vonatkozólag Sik Sándor találó megjegyzésére hivatkozik: „Ha valaki agyafurt gondolkodással próbálta volna kisütni, mivel lehetne legbiztosabban meghiúsítani az irodalomtanítás céljait, akkor se tudott volna ennél gyilkosabbat kitalálni.” Az adható feladat-csoportok a következők: 1. az olvasmány magvának kiemelése, 2. az olvasmány átalakítása (pl. Kozma: „Jézus a vendég” átformálása népmesévé stb.) 3. más elgondolással való befejezés, 4. meséjének folytatása. — Nem szegjük szárnyát a párbeszédes, illetve drámai próbálkozásoknak sem. („Piaci jelenet”; „Török Bálint veszedelme” stb.) — A képzelet fejlesztő tételekre is említ példákat pl. „Önéletrajzom. Elmeséli egy béka”. — Rendkívül fontos végül, hogy súlyt vessünk a levélíráásra. A tárgykör a lehető legváltozatosabb, fontos a friss élmény.

A könyv befejező, harmadik részében általános érvek ismertetése után tanításokat közöl mind a dolgozatírás, mind pedig a dolgozat javítás köréből.

A gazdag tartalmú kiváló könyvet a magyar és német szakirodalom jegyzéke egészíti ki.

Mivel Szántó Lőrinc könyve a legegyszerűsebben egyesít elméleti elveket gyakorlati követelményekkel, mindazok számára nélkülözhetetlen, akik lelkiismeretesen és korszerűen akarnak fogalmaztatni.

Szerzőnk a lehetőség útján vezet a nevelő fogalmazástani eszménye: a jövő magyar gyermek-írásai felé, hogy azok őszinték, igazak, tisztán és mélyen magyarok legyenek.

Sáfrán Györgyi.

Simor Ferenc dr. Pécs. éghajlata. (Második kötet. Geographia Pannonica XXXI.) Pécs, 1938. 152. old.

Szerző tollából hasonló címen 1935-ben jelent meg a mű első kötete, mely a pécsi meteorológiai megfigyelések és az erre irányuló berendezések történetét, majd az éghajlat, időjárás tényezőinek tárgyalása után a *légnomás* és *hőmérséklet* helyi értékeit veszi számba, hogy ezeken keresztül szerves képét tárja az olvasó elé Pécs város és közvetlen környéke éghajlatának.

A második kötet *hőzagtalan folytatása és szerves kiegészítése* az elsőnek. Főcímei: *a levegő nedvessége, a felhőzet, a napsütés tartama, a szél iránya és ereje, a csapadék, összefoglalás és függelék.*

A munka fáradhatatlan és szinte páratlan bűvárkodás eredménye. A szerző nemcsak a rendelkezésére álló adatok rendszerezését és közlését vállalta, hanem tárgyi készségén, szaktudásán átszűrve céljainak megfelelően kivá-

lasztotta, hogy tudományos kritikai szemmel értékelve azokat, alapos, körültekintő és mélyreható helyi éghajlati jellemzést adhasson.

A mű hazánk legalaposabb helyi éghajlati-monografikus értéke. E tekintetben mindenki számára kiváló tanulság és példamutató. Helyi vonatkozásai mellett az iskola mindennapi munkája szempontjából is tanulságos olvasmány a tanár számára, mert arra is megtanít, hogy hogyan kapcsolódnak a helyi éghajlati jelenségek az általános, szélesebbkörű éghajlati jelenségtömegbe. Ez pedig az iskola szempontjából nem közömbös, sem a gyakorlati élet számos vonatkozását tekintve.

A könyvben lefektetett rendszeres megállapítások az e célból összeállított számos táblázat: az évi menetek, napi menetek, évi, napi, havi átlagértékek és szélsőértékek, maximumok és minimumok, a szélsőségek gyakoriságának esetei, a közöttük fennálló kapcsolatok figyelembevételével állapítottak meg, hangsúlyozva és összehasonlítások alapján is megerősítve az általános érvényű törvényeket. Csak néhány kiragadott tanulságot említünk, milyen pl. a levegő hőmérsékletének, viszonylagos nedvességének hatása a lecsapódásra; a nedves hónapok és a nyári aszályok kialakulásának körülményei. A felhőzet (borultság) hogyan függ össze a viszonylagos páratartalommal; a napsütés időtartama (hazánkban 1800—2000 óra évenként) megvilágítja növénytermelésünknek kedvező körülményeit; a szél is igen fontos éghajlati tényező, mert messzi tájak éghajlati hatásait szállítja el hozzánk; a szelek bő jellemzését a megszokott gondossággal nyújtja a szerző. Érdekes az aránylag szűk területen megállapított tény: a Mecsek-hg. oldalán 100 méteres emelkedés átlag 26 mm-es csapadéktöbbletet okoz. Természetes, — mint kimutatja —, hogy a szél iránya, származása (páratartalma), a különböző fekvésű lejtők, egészen eltérő csapadékmennyiséget eredményeznek.

A könyv még sok hasonló tanulságot nyújt. Néhány rajz és egyes időjárás helyzetet feltűntető térkép közlése után szerző összefoglalásul egyrészt *Hellmann*, másrészt *Köppen* klimagnammjával jellemzi Pécs és Pécsbányatelep éghajlatát. Pécs környékét a Róna-féle *átmeneti* övbe sorolja. (A szárazföldi és tengeri jellemvonás között.)

Semmi sincs ebben a könyvben, ami legkisebb mértékben felületes vagy a tárgytól eltérő volna. Mindig a helyesen korrigált tapasztalati megfigyelésekre épít s a legjobb módszerekkel vonja le következtetéseit anélkül, hogy a rendkívüli kitartást igénylő adatgyűjtés fáradalmi és számadatok ezrei között a rendszeresség, alaposág és a szintetikus átfogás fonálát elveszítené. A könyv úgy a tudományos körök, mint a gyakorlati pedagógus kartársak figyelmét a legteljesebb mértékben megérdemli.

Udvarhelyi Károly.

Oswald Opahle: Kurze Unterrichtslehre im Sinne ganzheitlicher Unterrichtsauffassung. Herder & Co., Freiburg im Breisgau 1934. N. 89, X+119 l.

Az előttünk fekvő mű az utóbbi évek didaktikai irodalmának figyelemreméltó alkotása. Nem a mindenáron való újszerű különlegességekre való törekvés teszi azzá, hanem mély nevelői érzéssel és bölcs mérséklettel megalkotott rövid, de mélyreható szintézise. A könyv futólagos átlapozgatásából